
ЗАТВЕРДЖЕНО
Педагогічною радою
від 28.08.2025 р. № 1
в.о.директора
Надія Драбинюк

ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ
про
унеможливлення насильства
та жорстокого поводження з дітьми

I. Загальні положення

Положення унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми розроблено відповідно до Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 р. № 658.

У Положенні терміни вживаються у значенні, наведеному в Сімейному кодексі України, Законах України “Про охорону дитинства”, “Про запобігання та протидію домашньому насильству”, інших нормативно-правових актах. Положення спрямоване на забезпечення функціонування ефективної системи унеможливлення будь-якого виду насильства та жорстокого поводження з дітьми, створення у гімназії середовища, вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною, запровадження системи інформування про випадки (або підозру на випадки) насильства та жорстокого поводження з дітьми у суб’єкті роботи з дітьми та молоддю, а також забезпечення оперативного їх розгляду та реагування на них.

Положення є обов’язковим для суб’єктів (адміністрація, волонтери, працівники гімназії, інші залучені фахівці, які контактують із дітьми) роботи з дітьми та молоддю.

Завданнями Положення є:

- запровадження порядку дій, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- формування у працівників суб’єкта роботи з дітьми та молоддю відповідального ставлення до недопущення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- поширення культури нульової толерантності до насильства та жорстокого поводження з дітьми у всіх сферах діяльності;
- забезпечення оперативного інформування уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та служби у справах дітей про випадки вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

II. Комплекс заходів гімназії щодо запобігання та протидії насильству над дітьми

1. Затвердження Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми.
2. Затвердження форми первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини згідно з додатком 1.
3. Затвердження форми реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки) згідно з додатком 2 або ведення обліку внутрішніх інцидентів (повідомлень про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною) в інший спосіб за рішенням суб’єкта роботи з дітьми та молоддю.

4. Затвердження форми анкети анонімного опитування для дітей згідно з додатком 3.
5. Інформування учасників освітнього процесу про захист дітей від усіх форм насильства, зокрема домашнього насильства, експлуатації, булінгу, найгірших форм дитячої праці або інших проявів жорстокого поводження з дитиною.
6. Проведення оцінювання ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми в діяльності суб'єкта роботи з дітьми та молоддю, вжиття заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації.
7. Врахування ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми під час прийому на роботу працівників гімназії.

8. Заходи із виявлення та реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми:

- організувати доступні та безпечні способи повідомлення про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною;
- оперативно реагувати за результатами розгляду заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поводження з дітьми (далі – повідомлення).

9. Заходи з навчання та підвищення обізнаності унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми:

- організувати тренінги, інші навчальні заходи для працівників та інших фахівців, які контактують з дітьми;
- організувати інформаційні сесії для дітей (пояснення прав дитини, способів захисту, контактів для звернення);
- залучати батьків, інших законних представників дитини (проводити батьківські збори, розповсюджувати інформаційні матеріали).

10. Заходи з моніторингу та оцінки виконання програми:

- забезпечити регулярні самоперевірки (оцінка ефективності заходів, виявлення проблемних аспектів);
- збирати інформацію для зворотного зв'язку (проводити анкетування дітей, батьків, працівників);
- аналізувати інциденти (вивчати випадки насильства для запобігання повторенню).

11. Заходи з інформування:

- розміщувати інформаційні матеріали (плакати, брошури із контактами служб допомоги, контактні номери телефонів для анонімного звернення) у доступних місцях для дітей та їхніх законних представників.

12. Забезпечення функціонування механізму подання повідомлень, який передбачає:

- інформування учасників освітнього процесу про їх обов'язок повідомити про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- забезпечення функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства (телефонний зв'язок, електронний лист, скринька для паперових повідомлень тощо), зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення.

III. Повноваження та обов'язки директора гімназії

1. Затверджує Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми.
2. Є відповідальним за його реалізацію, оприлюднення та ознайомлення з ним своїх працівників (до початку їх роботи з дітьми, але у строк, що не перевищує п'яти робочих днів із дня початку роботи).
3. Під час працевлаштування осіб до гімназії проводить опитування, яке може включати запитання ситуативного характеру щодо можливої схильності особи до агресії, насильницької поведінки, жорстокого поводження.
4. Забезпечує функціонування механізму подання повідомлень.
5. Розглядає усні та письмові повідомлення протягом **однієї доби** з дня надходження.
6. У разі **виявлення ознак** насильства або жорстокого поводження з дитиною невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє про це законним представникам дитини (крім випадків, вони є кривдниками дитини), письмово повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей, а також вживає заходів відповідно до постанови КМУ від 01.06.2020 № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах».
7. Сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб.
8. Забезпечує проведення навчань, тренінгів, профілактичних заходів для учасників освітнього процесу з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми.
9. Взаємодіє із службами у справах дітей, центрами соціальних служб, закладами освіти, охорони здоров'я та іншими уповноваженими органами для оперативного реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми.

IV. Повноваження та обов'язки працівників гімназії

У разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною працівники закладу освіти зобов'язані:

- вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- надати у разі потреби домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до уповноваженого підрозділу органу Національної поліції;

- повідомити директору гімназії та одному із законних представників дитини, яка вчинила насильство та яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, про виявлення відповідних ознак.

V. Інформаційні матеріали з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження

Інформаційна робота з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження здійснюється за такими напрямками (темами):

- розпізнавання фізичного, психологічного, економічного та сексуального насильства;
- методи профілактики булінгу серед дітей;
- використання ненасильницьких методів спілкування та управління конфліктами;
- надання першої психологічної допомоги дітям, які постраждали від насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- порядок дій у разі виявлення випадків насильства або підозри щодо їх наявності;
- дотримання правових норм щодо захисту дітей від насильства;
- алгоритм взаємодії з уповноваженими підрозділами органів Національної поліції та службою у справах дітей у разі виявлення фактів та ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною.

Розроблені інформаційні матеріали можуть бути поширені шляхом:

- розміщення на інформаційних стендах у приміщенні закладу освіти, розповсюдження серед учасників освітнього процесу у формі буклетів (листівок);
- надсилання через батьківські, учнівські групи в месенджерах, розміщення на офіційному веб-сайті та його сторінках у соціальних мережах;
- проведення тематичних семінарів для батьків або інших законних представників дитини.

Для проведення інформування учасників освітнього процесу можуть залучатися експерти, фахівці, зокрема представники органів влади, служб у справах дітей, уповноважених підрозділів органів Національної поліції, надавачів соціальних послуг, закладів вищої освіти, а також психологи, соціальні педагоги, фахівці в галузі права, представники громадських об'єднань, іноземних неурядових організацій. Інформування реалізується за рахунок:

- проведення щорічних інформаційних кампаній, тематичних тижнів і конкурсів, приурочених питанням унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- інтерактивних тренінгів для дітей із розвитку емоційного інтелекту, толерантності та ненасильницького спілкування;
- проведення ігор та рольових прав, які моделюють реальні ситуації та допомагають дітям дізнатися про способи захисту порушених прав;
- впровадження занять за типом діяльності суб'єкта роботи з дітьми та молоддю з питань безпечної поведінки, прав дитини та медіації;

- співпраці з психологами та соціальними працівниками для проведення групових та індивідуальних занять щодо запобігання насильству;
- організації зустрічей із фахівцями, які можуть поділитися досвідом і порадами щодо запобігання насильству (працівники уповноваженого підрозділу органу Національної поліції, юристи, соціальні працівники);
- використання мультимедійних матеріалів (відеороликів, презентацій, інтерактивних платформ) для інформування дітей у цікавій та доступній формі щодо неприпустимості насильства та жорстокого поводження, ознайомлення з ознаками та формами насильства та жорстокого поводження, порад щодо запобігання насильству в дитячому середовищі, процедури повідомлення про насильство та жорстоке поводження, алгоритму дій у разі виявлення насильства, способів та механізмів отримання допомоги, можливих наслідків для особи, яка вчинила насильство або жорстоке поводження.

VI. Індикатори, які можуть вказувати на потенційні ризики насильства та жорстокого поводження

Унеможливлення насильства та жорстокого поводження включає регулярне оцінювання ризиків, вжиття заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації, із забезпеченням подальшого моніторингу та контролю, а також перегляд запроваджених заходів з унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

Директор гімназії забезпечує виявлення поведінки дітей та працівників, яка потенційно може призводити до насильства та жорстокого поводження. Індикаторами, які можуть вказувати на потенційні ризики, є:

- використання тону голосу, який може сприйматися як залякування або образа;
- використання принизливих коментарів стосовно дітей та в присутності дітей;
- застосування покарань до дитини;
- інші індикатори, які можуть призводити до порушення права дитини на повагу до її особистості, гідне ставлення.

Працівники закладу освіти повинні **не допускати фізичного контакту з дитиною**, якщо він не є необхідним відповідно до змісту заходів або видів діяльності з дитиною. Якщо фізичний контакт з дитиною є необхідним, такий контакт проводиться **у присутності** не менше однієї повнолітньої особи, крім виконавця, або в приміщенні, що забезпечує можливість вільного доступу інших осіб та не має перешкод для самостійного виходу дитини.

Діяльність щодо виявлення та аналізу ризиків провадиться із залученням сторін, зокрема дітей. Якщо за результатами розгляду повідомлення:

- виявлено ознаки насильства та жорстокого поводження з дитиною — заклад освіти аналізує причини та умови, які могли сприяти або стати підставою для порушення прав дитини;
- не виявлено ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною — інформація, викладена в повідомленні, аналізується на предмет наявності

ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною та вживаються заходи до унеможливлення настання таких ризиків.

Прикінцеві положення

1. Відповідно до статті 10 Закону України “Про охорону дитинства” забороняється працювати у контакті з дітьми особам, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи.
2. Про невиконання, неналежне виконання закладом освіти повноважень щодо запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми може бути повідомлено уповноваженій особі (координатору) в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, на яких покладено функції щодо забезпечення рівності прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі.
3. Працівники суб’єктів роботи з дітьми та молоддю повинні бути ознайомлені з Положенням про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми та інформацією про захист дітей від усіх форм насильства, зокрема домашнього насильства, експлуатації, булінгу, найгірших форм дитячої праці або інших проявів жорстокого поводження з дитиною.

ТИПОВА ФОРМА
первинного повідомлення про підозру
на випадок насильства щодо дитини

(найменування закладу освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури і спорту, оздоровлення та відпочинку, молодіжних центрів, дитячих та молодіжних громадських об'єднань, інших громадських об'єднань, що є суб'єктами молодіжної роботи, які контактують з дітьми)

Дата події або виявлення: _____ 20__ р.

1. Інформація про дитину:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

вік дитини: _____

соціальний статус (за потреби):

- дитина з інвалідністю;
- дитина-сирота;
- дитина, позбавлена батьківського піклування;
- інше: _____.

2. Інформація про особу, яка повідомляє:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

найменування посади: _____

контактний номер телефону: _____.

Опис ситуації: _____

(зазначити максимально докладно, що сталося, коли, де, хто був присутній)

_____.

3. Інформація про ознаки насильства/поведінку дитини:

- тілесні ушкодження;
- страх, уникання контакту;
- розповіді про образи/тиск;
- інше: _____.

3. Інформація про вжиті заходи (на момент заповнення):

- поінформовано відповідальну особу закладу;
- поінформовано батьків/інших законних представників;
- поінформовано службу у справах дітей;
- поінформовано уповноважений підрозділ органів Національної поліції;
- інше: _____.

(підпис особи, яка заповнює первинне повідомлення) _____

(дата) _____

ТИПОВА ФОРМА реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки)

Порядковий номер

Інформація про спосіб отримання повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини (звернення (повідомлення): усне/письмове)

Прізвище, ім'я дитини

Тип ситуації* _____

Заходи реагування

Результат**

Підпис відповідальної особи

*Зазначається факт про фізичне/психологічне насильство/булінг/спробу втечі/інше.

**Зазначається, чи поінформовано органи, надано допомогу, припинено контакт тощо.

ТИПОВА АНКЕТА анонімного опитування для дітей*

1. Чи почувався (почувалася) ти в безпеці під час перебування у закладі?
• так, завжди; • інколи; • ні.
2. Як до тебе ставилися дорослі?
• з повагою; • байдуже; • іноді грубо або несправедливо.
3. Чи були випадки, коли хтось із працівників (закладу освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури і спорту, оздоровлення та відпочинку, молодіжних центрів, дитячих та молодіжних громадських об'єднань, інших громадських об'єднань, що є суб'єктами молодіжної роботи, які контактують з дітьми), інших залучених фахівців або дітей тебе лякав, ображав або погрожував?
• так; • ні.
4. Чи знаєш ти, до кого можна звернутися за допомогою?
• так; • ні.
5. Що б ти хотів (хотіла) покращити для того, щоб було безпечніше?
(відкрите поле)

*Анкета заповнюється дітьми у доступному форматі.